

УДК 331.554

АНТОНЕНКО К.В.

к.е.н., доцент, доцент кафедри міжнародних економічних відносин і бізнесу
Навчально-наукового інституту Міжнародних відносин
Національного авіаційного університету

ПРОБЛЕМИ НЕЛЕГАЛЬНОЇ МІГРАЦІЇ В КРАЇНИ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Анотація. У статті проаналізовано нелегальні міграційні процеси в ЄС за 2014-2015 роки. Найбільшу увагу було приділено аналізу структури нелегальних міграційних потоків.

Ключові слова: нелегальна міграція, міграційні потоки, міжнародні міграційні процеси, біженці.

Антоненко Е.В., к.э.н., доцент, доцент кафедры международных экономических отношений и бизнеса Учебно-научного института Международных отношений Национального авиационного университета

ПРОБЛЕМЫ НЕЛЕГАЛЬНОЙ МИГРАЦИИ В СТРАНЫ ЕВРОПЕЙСКОГО СОЮЗА

Аннотация. В статье проанализированы нелегальные миграционные процессы в ЕС за 2014-2015 годы. Наибольшее внимание было уделено анализу структуры нелегальных миграционных потоков.

Ключевые слова: нелегальная миграция, миграционные потоки, международные миграционные процессы, беженцы.

Antonenko E.V., PhD in Economics, Associate Professor of International Economic Relations and Business Department, Educational and Research Institute of International Relations of the National Aviation University

PROBLEM OF ILLEGAL MIGRATION IN THE EUROPEAN UNION

Annotation. The article analyzes the illegal migration to the EU for the years 2014-2015. Most attention was paid to the analysis of the structure of illegal migration flows.

Keywords: illegal migration, migration flows, international migration, refugees.

Постановка проблеми. Міграція населення є об'єктивним процесом, невід'ємною рисою глобалізації, і викликана нерівномірністю розвитку окремих регіонів земної кулі. Уряди країн усього світу цілком доброзичливо сприймають циркуляцію товарів і капіталів, при цьому набагато більш негативно реагуючи на пересування людей. Різке обмеження доступу на європейські ринки праці населення третіх країн, що почалося ще в 70-ті роки минулого сторіччя, породило феномен нелегальної міграції, який на початку XXI століття прийняв найнебезпечнішу форму

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Незважаючи на зростання кількості публікацій з загальних проблем міграції населення, спеціальних досліджень різних аспектів міграції, недостатньо вивченими залишаються багато аспектів міграційних процесів, які відбуваються як на міжнародному рівні, так і на локальному. Тим більше рідкісні роботи присвячені вивченню міграційних процесів в умовах глобалізації. У той же час було б несправедливо не згадати найбільш відомі роботи, які з'явилися в кінці 90-х років, зокрема фундаментальну роботу В.А. Іонцева, присвячену вивченню теорії та історії міжнародних міграцій. Значний внесок у вивчення внутрішніх міграцій внесли такі дослідники як: Л.Л. Рибаківський, Ж.А. Зайончковська, В.А. Іонцев, Є.С. Красінець, Г.С. Вітківська, В.Г. Гельбрас, А.С. Панарін, О.Д. Воробйова, І.М. Мерфорг.

Широке коло проблем міжнародної міграції, що стосуються більш вузьких аспектів, наприклад, проблем трудової міграції, ринку праці, безпеки відображені в роботах М.І. Баранник, В.Р. Вестфаль, А.І. Долгова, П.Я. Бакланова, А.В. Мосейкіна, М.В. Москвіна, О.А. Назарової, О.А. Плакса, А.В. Топіліна, Б. Гхош, В.І. Переведенцева, Т.В. Черевичко, Р. Епплеярд, Б.С. Хорева, Н.В. Тарасової, Т.А. Демченко, Л.Л. Рибаківського, Ж.А. Зайончковської, В.Г. Гельбрас, С.В. Рязанцева.

Мета даної статті: проаналізувати нелегальні міграційні процеси в ЄС за 2014-2015 роки.

Виклад основного матеріалу дослідження. За різними оцінками загальне число нелегальних мігрантів в ЄС становить від 5 млн. до 8 млн. чоловік. У 2015 році більше мільйона нелегальних мігрантів та біженців прибуло до країн ЄС. Переважна більшість мігрантів дісталася по морю, їхня кількість становить 972 тис. чоловік або 97 відсотків, а 34 тис. або 3 відсотки мігрантів подолали свій шлях по суші (див. рис. 1).

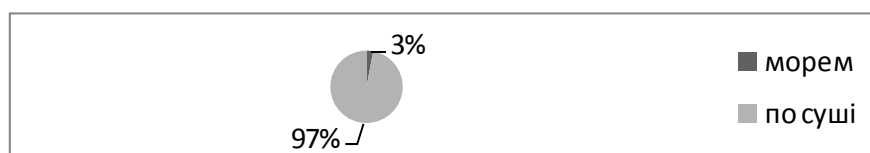

Рис. 1. Кількість нелегальних мігрантів, які прибули до країн ЄС по суші і по морю в 2015 році, (%)

Примітка. Побудовано автором за даними Міжнародної організації з міграції (МОМ).

Якщо порівняти попередні роки, то кількість нелегальних мігрантів до країн Євросоюзу збільшилась майже в 4 рази лише з 2014 року по 2015 рік. У 2013 році кількість нелегальних мігрантів становила 108 тис. чоловіків, а вже у 2014 році кількість збільшилася на 263 відсотки та становила 284 тис. мігрантів (рис. 2).

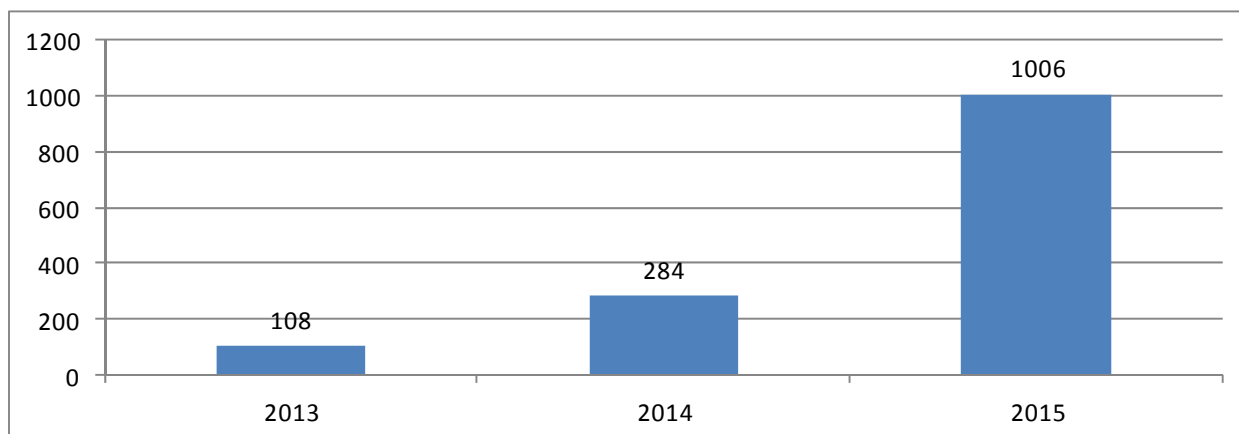

Рис. 2. Кількість нелегальних мігрантів до країн Європейського Союзу, (тис. чол.)

Примітка. Побудовано автором за даними Міжнародної організації з міграції (МОМ)

Будь-який шлях, по якому слідує нелегал, починається в країні їх походження за межами Євросоюзу і закінчується в одній з країн призначення. Транзитні країни розташовуються як усередині ЄС, так і за його межами. Деякі з сусідніх країн ЄС використовуються як головні перевалочні пункти перед заключним етапом потрапляння в країну призначення. Вивчивши слабкі місця в прикордонному контролі і міграційному режимі, організовані злочинні групи скористалися певними маршрутами для переправлення нелегалів.

Головні маршрути нелегальних мігрантів до ЄС:

- Західноафриканський;
- Західно-середземноморський;
- Центрально-середземноморський;
- Апулія і Калабрія ;
- круговий маршрут з Албанії до Греції;
- Західно-балканський;
- Східно-середземноморський;
- Східних кордонів;

Східно-середземноморський маршрут використовується мігрантами, які перетинають Туреччину до Європейського Союзу через Грецію, Болгарію чи південний Кіпр. У 2015 році найбільша кількість нелегальних мігрантів прийшла саме цим маршрутом – 734 тис. чоловік. Щодо національностей, то цим маршрутом найбільше користуються сирійці – 430 тис. чоловік, афганці – 172 тис. чоловік, іракці – 60 тис. чоловік.

Друге місце займає західно-балканський маршрут (669 тис. чоловік) у 2015 році. Цей маршрут описує два основних міграційних потоки: від Західно-балканських країн як вторинний, а головним являється маршрут азійських мігрантів, які спочатку потрапили в Євросоюз через наземні або морські кордони (Болгарсько-турецькі чи греко-турецькі), а потім через західні Балкани в Угорщину. Найбільше цей шлях використовують сирійці – 93 тис. чоловік, афганці – 55 тис. чоловік і 462 тис. невідомої національності.

Також не потрібно забувати про центрально-середземноморський маршрут. Цей маршрут відноситься до міграційних потоків з Північної Африки до Італії і Мальти через Середземне море. У 2015 році цей маршрут використали 146 тис. чоловік, з них найбільша кількість еретрійців – 38 тис. осіб, нігерійців – 20 тис. осіб та народи Південно-Африканської республіки.

Якщо говорити про країни, до яких найбільше надійшло нелегальних мігрантів у 2015 році, то можна побачити, що найбільша кількість дісталася через шість країн Європейського Союзу – Греції, Болгарії, Італії, Іспанії, Мальти та Кіпру та країни-кандидата на вступ до ЄС – Туреччини (див. рис. 3).

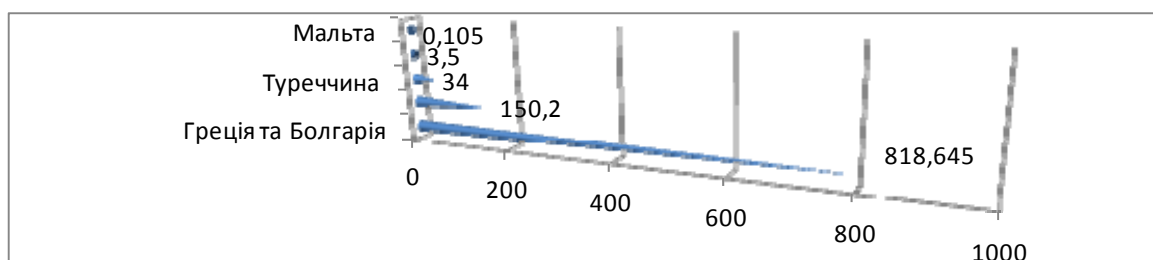

Рис. 3. Кількість нелегальних мігрантів, які прийшли через деякі країни ЄС у 2015 році, (тис. чол.)

Примітка. Побудовано автором за даними Міжнародної організації з міграції (МОМ)

Загальна кількість клопотань про надання притулку в ЄС у 2015 році становить 942 400 чоловік. Хоча більшість мігрантів, які перетинають Середземне море, потрапляють до Італії та Греції, але найбільш популярними країнами для подання клопотань про надання притулку стала Німеччина. Цього року федеральний уряд Німеччини отримав 477 тисяч клопотань про надання притулку, що більше ніж у два рази перевищує показник 2014 року (202 тис.). Найбільшу кількість клопотань подали мігранти з Сирії, що склало 34 відсотки від усіх клопотань про надання притулку (табл. 1). Також в десятку країн подання клопотань мігрантів до Німеччини входять чотири країни Балкан: Сербія, Косово, Македонія та Албанія.

Таблиця 1

Кількість поданих клопотань про надання притулку у Німеччині за країнами, 2014-2015 роки

Країна	Клопотання про надання притулку, (тис. чоловік)	
	2014	2015
Сирія	41.100	162.510
Албанія	8.113	54.762
Косово	8.923	37.095
Афганістан	9.673	31.902
Ірак	9.499	31.379
Сербія	27.148	26.946
Македонія	8.906	14.131
Невідома	3.678	12.166
Еритрея	13.253	10.990
Пакистан	4.226	8.472

Примітка. Складено автором за даними Міжнародної організації з міграції (МОМ)

В останні роки спостерігається значне збільшення числа жертв трафіку, які прибувають до ЄС через центрально-середземноморський маршрут. У 2015 році налічується 3771 смертей, тобто цей рік виявився найбільш смертоносним роком для мігрантів та біженців, які перетинали Середземне море, намагаючись дістатися до Європи. У порівнянні – 3279 смертей були зареєстровані в Середземному морі в 2014 році. У глобальному масштабі Міжнародна організація з міграції вважає, що більше 5350 мігрантів померли в 2015 році.

Самий смертоносний місяць в 2015 році був квітень, коли майже 1250 мігрантів загинули, в основному це були мігранти, які перетинали Середземне море з Північної Африки. 800 мігрантів загинули одразу, коли їх судно перекинулося біля берегів Лівії (див. рис. 4).

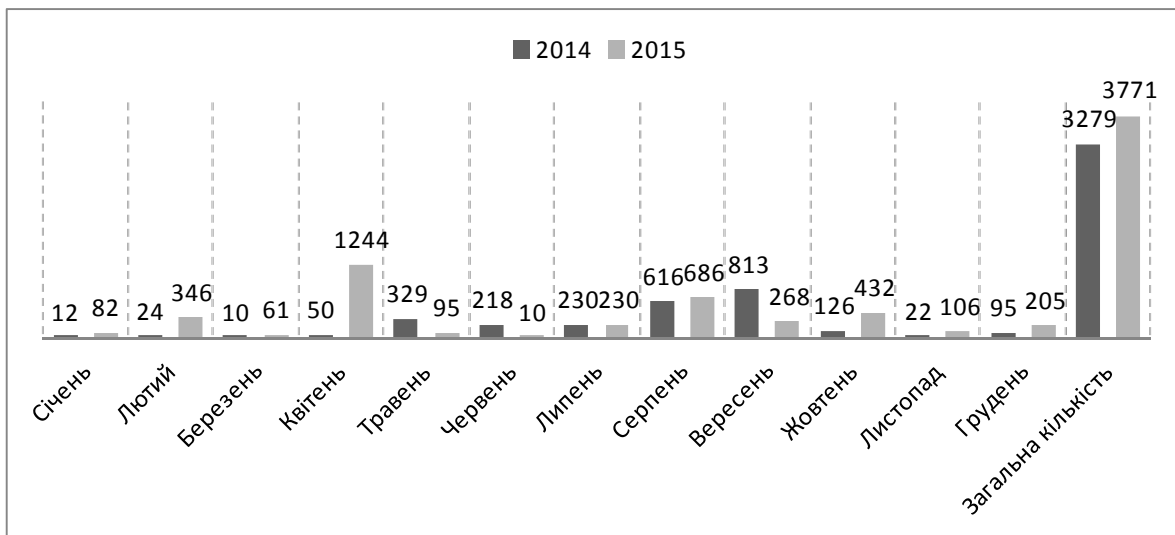

Рис. 4. Кількість смертей нелегальних мігрантів, які перетинали Середземне море у 2014 – 2015 роках, (тис. чол.)

Примітка. Побудовано автором за даними Міжнародної організації з міграції (МОМ)

Констатація мотивації міграції є складною, але більшість з мігрантів є біженцями, рятуючись від війни та переслідувань в таких країнах як Сирія, Афганістан та Еритрея. За даними Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців, до трійки національностей, які прибули в 2015 році до Європейського союзу біженці з Сирії складають 41%, Еритреї – 23% та Афганістану – 17% (див. рис. 5).

Рис. 5. Кількість прибулих нелегальних мігрантів за країнами походження у 2015 році, (%)
Примітка. Побудовано автором за даними Міжнародної організації з міграції (МОМ)

Більшість біженців та мігрантів були дорослими чоловіками (58%). Чоловіків більша кількість лише тому, що їм легше подолати шлях, наприклад из Сирії до Європи, та легше знайти роботу. Відповідно, коли чоловік отримав статус біженця, він може просто запросити членів своєї сім'ї, і вони безпечно прилетять на літаку зі Стамбулу в Берлін. Але в цьому році також багато дітей, їх число досягло 244 тис. чоловік або 24 відсотки від загальної кількості нелегальних мігрантів. З усіх дітей, що шукають притулку в ЄС цього року, найбільша кількість прибула з Сирії – 54 тисячі дітей (25 відсотків), Афганістану – 38 тисяч дітей (18 відсотків), Косово – 21 тисяча дітей (10 відсотків), Албанії – 17 тисяч дітей (8 відсотків), Іраку – 12 тисяч дітей (6 відсотків) і Сербії – 11 тисяч дітей (5 відсотків) (див. рис.6).

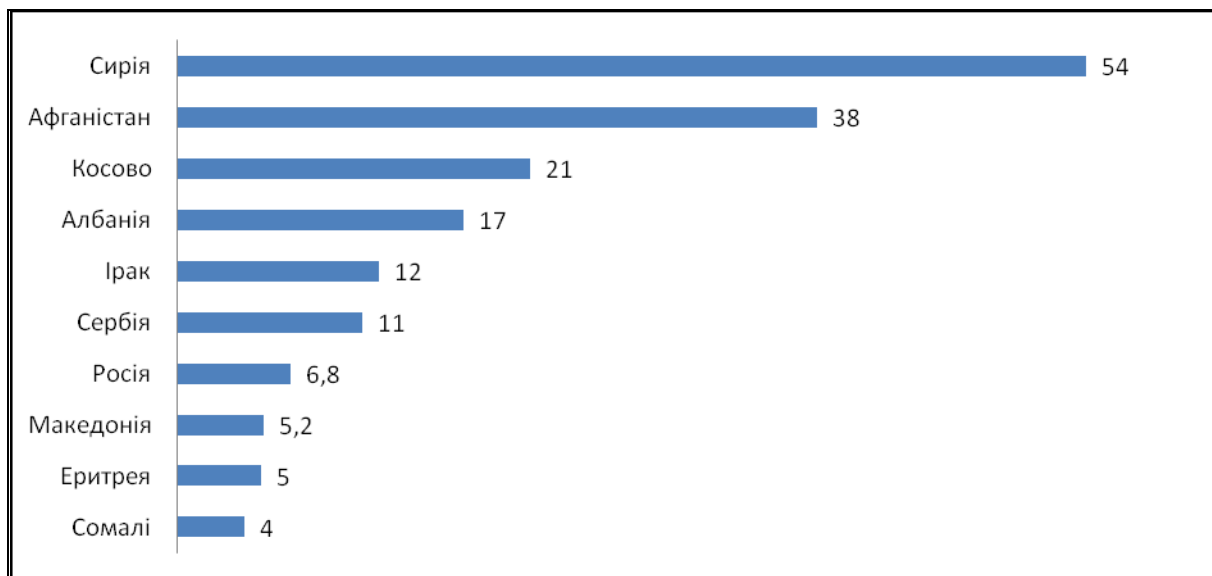

Рис. 6. Країни походження дітей, які прибули до Євросоюзу в 2015 році, (тис. чол.)
Примітка. Побудовано автором за даними Міжнародної організації з міграції (МОМ).

Висновки: таким чином, можна зробити висновок, що основними причинами виникнення міграційного руху є економічна, політична і національно-правова нестабільності. До них відносяться війни та збройні конфлікти, дестабілізуючі ситуацію в регіонах: громадянська війна в Іраку, громадянська війна в Сирії, війни в Афганістані, війна в Лівії, військова операція проти ІГІЛ, криза в Сербії і в Косово, збройний конфлікт на сході України, релігійні зіткнення в Нігерії, конфлікти в Ємені та Пакистані.

Література

1. За останній рік кількість безробітних зростає у 20 країнах ЄС. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tyzhden.ua/News/61322>.
2. <http://www.un.org/ru/> – Офіційний сайт ООН.
3. <http://www.iom.int> – Офіційний сайт Міжнародної організації міграції (МОМ).
4. <http://www.ilo.org.ua> – офіційний сайт Міжнародної організації праці (МОП).
5. World migration report 2015 [Electronic resource]: International Organization for Migration. – Access mode: http://publications.iom.int/system/files/wmr2015_en.pdf